

Jornada d'Onomàstica

Els nom de les naus de la marina de Lloret

Agustí Ma. Vilà Galí

Ens ha semblat que si seguïem la informació que hem aplegat en els nostres llibres anteriors, principalment en *La marina mercant de Lloret de mar, segles XVIII i XIX* i en *El cabotatge a Lloret de Mar*, podíem dividir la marina mercant lloretenca en dues parts ben diferenciades pel que fa a la denominació de les seves naus, la que correspon a embarcacions de poc tonatge, dedicades exclusivament a la navegació de cabotatge, i la corresponent a naus de major port per a la navegació comercial i la ultramarina.

Si prenem com a punt de partida la informació recollida d'una col·lecció de patents de sanitat que es troba a l'Arxiu Històric de la ciutat de Barcelona. De relacions de patents de sanitat atorgades a les autoritats de Lloret ens anys 1812, 1813, 1814 i 1823 i de les entrades al port de Vilanova els anys 1809 al 1814, veure com la pràctica totalitat de les embarcacions relacionades es troben posades sota l'advocació d'algun sant o d'alguna verge, essent Sant Antoni, la Verge del Carme, Sant Francesc i la Verge de Loreo els que es troben amb major incidència, dades que es mostren en el quadre següent_

Embarcació	Casa Ardiaca	Patents 1812	Patents 1813	Patents 1814	Patents 1823	Vilanova 1809/14
San Antonio	11	16	22	22	33	27
San Antonio Padua	16	--	4	--	--	--
Nta. Sra. Rosario	1	3	--	--	--	5
Virgen del Rosario	--	--	4	2	3	1
Ntra, Sra del Carmen	--	8	5	--	--	2
Viigen del Carmen	--	2	7	8	14	4
San Francisco	--	3	--	6	5	2
San Francisco Paula	2	5	--	--	2	9
Ntra. Sra. de Loreto	4	3	--	--	--	--
Vigen de Loreto	--	3	7	4	4	5
Ntra. Sra. de Gracia	--	--	--	--	4	--
Santa Cristina	2	--	--	--	--	--
Altres sants	4	25	23	16	14	17

Si hem de fer cas de les dades d'aquest quadre sembla que hem de pensar que ells nostres patrons, en aquest cas fonamentalment de cabotatge, tenen com a patrons principals Sant Antoni i la Mare de Déu del Carme, fet comprensible en aquest cas, però no coneixem la raó en el cas de Sant Antoni. A Sant Antoni i la Mare de Déu del Carme els segueixen amb incència La Mare de Déu de Loreto i Sant Francesc de Paüla. Ple que fa a la Mare de Déu de Loreto només se'ns ocorre recordar que la nostra església parroquial hi havia, en un lloc preferent, un altar o retaule dedicat a la mare de Déu sota aquesta advocació, així com la constància que existeix d'haver existit a mitjans del segle XVIII una confraria que portava aquest nom.

També pel que fa a Sant Francesc de Paüla se'ns fa difícil trobar una justificació prou plausible que justifiqui la devoció dels nostre patrons mariners. Un altre extem que ens sorprèn és l'escassa o nul·la incidència d'altres sants en la denominació de les nostres naus, ens referim a Santa Cristina, nom que només apreix en dos vaixells i. Sant Elm, el qual, tot sin ser el patró de la gent de mar no hem trobat en cap dels noms de les embarcacions relacionades.

¿A què és deguda aquesta pràctica totalitat dels vaixells de cabotatge posats sota la protecció algun sant de la Mare de Déu en les seves advocacions diverses? No podem no podem fer altra cosa si no són suposicions. El que els nostres patrons de cabotatge possessin les seves embarcacions sota la protecció de sants i verges qui sap si pot segut a què. Essent com eren embarcacions més petites i per tant amb més perill de ser batudes pels elementst, es possessin sota la protecció de Dalt pel cas que els sorprengué algun temperi durant la seva navegació o, tal vegada, més versemblant, volguessin estalviar-se les primes d'assegurances les quals substituirien posant-se, a la seva menra, sota la protecció dle Cel.

Si ara analitzem paral·lelament la relació de 137 vaixells d'altura construïts a les drssanes de Lloret entre els anys 1785 i 1869, que donem en el nostre llibre *La marina*

mercant de Lloret de Mar. Segles XVIII i XIX, podem veure com la proporció d'embarcacions amb nom de sants o verges s'ha reduït substancialment, assolint només pos més d'un 26% del total, però en nombre de naus que ens proporcionen aquest percentatge es concentra en els primer anys de les construcció d'embarcacions d'altura de les nostres dressanes.

Vaixells amb nom de sants	36
Vaixells amb nom propis de persones	54
Vaixells amb nom de fets polítics	5
Vaixells amb noms mitològics	6
Vaixells amb noms novel·lescos	6
Vaixells amb nom de poblacions	5
Vaixells amb nom diversos	25

Si ara agrupem els noms de sants per períodes, veurem la variació del seu percentatge sobre el total de cada període al llarg dels anys:

Període	Anys	Nombre total de vaixells	Vaixells amb nom de sants	% vaixells amb nom de sants
1	1785-1795	7	7	100,00
2	1804-1819	12	8	66,67
3	1821-1830	21	11	52,30
4	1831-1840	51	7	11,76
5	1841-1850	22	0	00,00
6	1851-1869	24	3	12,50

Observem com al llarg des períodes considerats, disminueixen els vaixells posats sota l'advocació de sants i de verges. Per què?

No ens resta altra alternativa que fer unes hipòtesis. ¿És que el nostres patrons, naviliers i armadors han perdut la fe en els sants i en la Verge? Creiem que no si hem de fer cas de com signaven i rubricaven els fulls dels seus llibres de bitàcora, amb aquells («que Dios nos guíe» o («que Dios i la Virgen nos guiem) que constaven al peu de cada singladura, o frases com aquella de «i fuimos admitidos a libre practica gracias a Dios sin novedad». Que passa, doncs? Tal Vegada en haver de cobrir els riscos propis dels perills de la navegació a través de les assegurances marítimes, disminuïa la necessitat de la protecció

dels sants. O qui sap si aquella societat que s'havia format a redós del comerç amb Amèrica havia sofert un canvi, en el sentit que pel fet d'una superior instrucció havia canviat els seus hàbits, no les seves creences, en emprar gradualment noves denominacions pels seus vaixells, i havia substituït els noms de sants i de mares de Déu per noms propis de persones, de familiars dels armadors i pilots, per noms mitològics, novel·lescos, geogràfics, etc, com hem senyalat.

Una altra observació que cal fer per aquests últims vaixells és que apareixen embarcacions amb noms de sants que porten un sobrenom:

Pollacra Nuestra Señora de la Merced (a) Aviconco

Bergantl-goleta Santa (a) El gaditano

Goleta La Virgen del Carmen (a) Angelita

Berganti Nuestra Señora del Carmen (a) Pélops

Pollacra San Antonio (a) La Estrella

Pollacra Nuestra Sra. del Rosaria (a) La Estrella

Pailebot Virgen del Carmen (a) El Negrito

Hem procurat analitzar, tant com ens ha estat possible, l'origen dels noms dels vaixells d'altura construïts a Lloret. En forces casos hem tingut sort; en altres hem gosat fer córrer una mica la imaginació i presentar més d'una possibilitat; finalment ens hem ensopegat amb un grup de vaixells l'origen dels noms dels quals hem de deixar en la incògnita. Pot ser amb el temps també arribarem a poder presentar alguna solució. Vegem tot seguit el resultat de la nostra anàlisi per al qual hem conservat la numeració llavors emprada en cada cas.

Per l'anàlisi dels noms dels vaixells els agruparem d'acord amb la classificació que hem fet abans en noms de sants, de persones, de fets polítics, mitològics, novel·lescos, de

poblacions i diversos, ordenant-los, en cada cas per ordre alfabètic precedit pel mateix número en que apareix en el llibre *La marina mercant de Lloret de Mar. Segles XVIII i XIX*).

1.-LES NOSTRES NAUS I EL SANTORAL ROMÀ

024 - *Nuestra Señora de la Ascensión*(a) *Los doce Hermanos*, Bergantí, 1823

Aquí ens trobem en dues parts del nom del vaixell, el nom pròpiament dit i el sobrenom. Ens estranya el nom de Nuestra Señora de la Ascensión, ja que sembla que el més normal hagués estat que fos Nuestra Señora de la Asunción, la festivitat de la qual, com sabem, se celebra el 15 d'agost. No hem trobat enlloc el nom de la Mare de Déu sota l'advocació de l'Ascensió; hem pensat que tal vegada podia ser degut a un error del amanuense, en escriure el document de la inscripció de la nau en el registre de Marina.

Però, sigui com sigui, el nom es degué a la devoció de l'armador i de la seva família vers la Mare de Déu, com sembla que es pot deduir de les dades que posseïm respecte del sobrenom de la nau.

L'armador de la nau el senyor Pedro Nicolas de Chopitea, havia emigrat a Xile de jove, on va contreure matrimoni amb una jove criolla, Isabel de Villota, la qual li va donar 18 fills dels quals 6 moriren de petits i en restaren 12 de vius, els dotze germans que són l'origen del sobrenom del vaixell. Aquests són; Joaquin, Saturnino, Juan Antonio, Manuel i Pedro i Josefa, Isabel, Marcelina, Mercedes, Carmen Maria Jesús i Dorotea. La família es veu obligada a traslladar-se a la península arran de la independència del país que l'havia acollit. Va arribar a Barcelona el 1819.

La filla petita del matrimoni, Dorotea, esdevindrà una gran protectora de l'obra salesiana i brillarà per la seva virtut i bondat, fet que li ha valgut, fins avui, ser venerada com a beata.

(013) – *Nuestra Señora del Carmen*, llondro, 1795

(038) – *Nuestra Señora del Carmen* (a) *Pèlops*, bergantí, (canvi de nom per *Terrible*)

Quant al sobrenom del segon d'aquests vaixells, el bergant! *Nuestra Señora del Carmen (a) Pèlops*, hem de recórrer a la mitologia grega, segons la qual *Pèlops* heroi grec, fill de **Tantal**, rei de Lídia o Frígia, i nét de **Zeus**, va ser ofert pel seu pare en un banquet als déus, un cop cuits tots els seus membres. Tots els invitats rebutjaren menjar-ne excepte Demèter, filla de Cronos i de Rea, que en va menjar una espatlla. Els déus, però, en reconèixer que Demèter havia obrat per ignorància, van ressuscitar *Pèlops* i *Demèter* li va donar una espatlla d'ivori. Altres versions diuen que el que va restituir a *Pèlops* l'espatlla d'ivori va ser **Zeus**. Trobem també *Pèlops* en un dels passatges de la Illada d'Homer.

(028) – *Nuestra Señora de Gracia*, quetx, 1824

Estem en presència de dues embarcacions sense cap mena de relació entre elles, al menys aparent, atès que la primera va ser inscrita, l'any 1824, a nom de Joan Gelats i Botet i la segona, l'any 1831, a nom de Aciscle Durall i Casanovas.

Dintre de l'extens arbre genealògic de la nissaga Durall no trobem cap Gracia o Maria Gracia. Pel que fa als familiars de Joan Gelats i Botet no hem sabut trobar per ara cap propparent amb el nom de Gracia.

Ens haurem d'acontentar en deixar apuntada la possibilitat que en tots dos casos, el nom dels vaixells estava lligat a la devoció dels dos armadors o dels seus familiars vers la Mare de Déu de Gracia.

(015) – *Nuestra Señora de la Merced*, (a) *Aviconco*, pollacra, 1816?

Ens crida l'atenció el sobrenom d'aquest vaixell, respecte del qual només se'ns acut descompondre el nom en "avi conco"; si fos així es podia referir a un oncle-avi que va restar fadrí tota la vida. I aquí sí que ens ha d'estar permès allò de què "si no és ver és ben trobat"

(062) – *Rosario*, Queix, quetx, 1834, (canvis de nom: *Maria Antonia* i *Barbara*)

(002) – *Nuestra Señora del Rosario*, llondro, 1795

(001) – *Nuestra Señora del Rosario*, pinc, 1785

(002) - *Nuestra Señora del Rosario*, llondro, 1786

(074) – *Nuestra Señora del Rosario*, (a) *La Estrella*, pollacra, 1837

(016) – *Puríssima Concepción*, pollacra, (031) – *Virgen del Rosario*, Pollacra, 1825

La construcció de les tres a finals del segle de segle XVIII, dels anys 1785, 1786 i 1795, època, que com ja hem senyalat, predomina el costum de batejar les noves naus amb noms de sants i mares de Déu. Aquesta coincidència de posar aquestes naus sota la protecció de la Mare de Déu del Roser, l'hem d'atribuir a una especial devoció dels parçoners o dels seus familiars vers la Mare de Déu sota aquesta advocació. Aquesta devoció a la Mare de Déu del Roser devia estar força arrelada en aquelles dates, ja que en el cas del pinc un dels seus parçoners, en Francesc Conill (segurament Francesc Conill i Pla) era el cunyat de Martirià Botet i Rosalts pel seu matrimoni en primeres núpcies amb Agustina Conill i Pla, i en segones amb Rosa Conill i Sala, germana del capità Agustí Conill i Sala, l'esposa del qual, Margarida Puig i Esqueu, en compliment d'una prometença deguda a l'absència prolongada i sense notícies del marit, entronitza a la casa llur la imatge de la Mare de Deu del Roser, devoció que es transmetrà a la família Vilà a través del matrimoni de Teresa Conill i Puig amb Antoni Vilà i Balmanya.

Pel que fa als noms dels altres tres vaixells construïts els anys 1825, 1834 i 1837, hem de creure que també es van deure a la mateixa devoció dels parçoners o de familiars seus.

(009) - *San Antonio*, Llondro, 1805

(019) – *San Antonio*, Pollacra, 1819

(042) - *San Antonio*, Pollacra, 1855

(126) - *San Antonio*, (a) La Estrella Pollacra, 1831, (canvi de nom per *Paulita*

(004) – ***San Antonio de Padua***, Pinc, 1789

Agrupem, com en altres casos de vaixells dedicats a sants, tots els que porten el nom de *San Antonio* i de *San Antonio de Padua*, nom que no trobem altre justificació si no és la devoció que la gent de mar ha tingut des de fa molts anys per aquest sant, com si hagués estat considerat com el valedor principal dels navegants i pescadors.

Pel que fa a l'últim dels vaixells d'aquesta llista hem recorregut als familiars de l'armador de la nau, Joaquim Durall i Cabañas. Des del seu avi que també portava els mateixos cognoms, Josep Durall i Cabañas, fins als seus fills, cap porta el nom d'Antoni, el que ens fa pensar que es va tractar de posar el nom d'un sant de la seva devoció, com hem vist que es feia amb nombroses embarcacions del segle XVIII i també del XIX.

Aquesta suposició pot venir avalada pel fet que el pare de l'armador, Agustí Durall i Botet, va comandar durant uns anys, dintre de la dècada dels 40 del segle passat, una pollacra nomenada també *San Antonio*, de la matrícula de Lloret, sense, però, que consti que fos construïda a la nostra població

(064) – ***San Emeterio***, bergantí, 1834

(003) – ***San Francisco de Paula***, canari, 1788

(005) – ***San Francisco de Paula***, collacra, 1792

(006) – ***San Francisco de Paula***, bergantí, 1794

Es tracta de tres vaixells íntimament relacionats amb membres de la nissaga dels Conill, i és així com en totes tres naus hi participen, en major o menor percentatge, Francesc Conill i Gros i altres membres de la nissaga emparentats amb ell, entre els quals destaquem el seu gendre Martirià Botet i Rosalts casat en primeres núpcies, com sabem, amb la seva filla Agustina Conill i Pla, i el seu nebot el capità Agustí Conill i Sala, fill d'Agustí Conill i Gros i capità, a la vegada, de la pollacra.

Tal vegada el nom de la nau provenia del seu armador Francesc Conill i Gros, o potser ens hauríem de remuntar a la biografia del Sant, el nom del qual lluen aquests vaixells, pel que fa a les tres regles que va deixar escrites per als seus frares, per a les monges i per als que anomena tercerols, que no hi ha dubte que es refereix a l'orde tercera franciscana, es a dir a la que correspon a laics obedients a la regla de Francesc de Paüla els quals, junt amb els mercedaris i els trinitaris, es van ocupar de la redempció de captius cristians.

. (021) – ***San Mariano***,) ***El Feliz de Cataluña***, bergantí, 1822

058 – ***San Narciso***, pollacra, 1834, (canvis de nom ***Intrépida***, ***Tweed*** i ***Previsor***)

084 – ***San Narciso***, bergantí, 1839

Hem agrupat aquest dos vaixells perquè el seu nom té una mateixa motivació, la de provenir, bé del nom del major parçoner de les dues embarcacions, el navilier lloretenc Narcís Parés i Olíver, o bé del fet que aquest posés les naus sota l'empara de Sant Narcís.

La primera nau havia estat construïda l'any 1834; Narcís Parés es ven l'embarcació el 26 de març de 1839, i l'agost següent inscriu la segona, un bergantí al qual anys més tard aparellarà de fragata. Va ser possible posar-li el mateix nom atès que en vendre's la primera ja s'anomenava *Intrèpida*.

(008) - ***San Quirze y Santa Julita***, llondro, 1804

Ben poca cosa sabem d'aquesta nau construïda a Lloret l'any 1804 inscrita a nom de Benet Casanovas.

En aquest cas, com en altres, hem de suposar que l'armador va voler recordar en el seu vaixell els germans Quirze i Julita patrons d'una de les ermites més antigues de la nostra vila.

Aquí sembla que es evident que el nom de tots aquests vaixells vol recordar la patrona de la gent de mar, la Mare de Déu del Carme.

017 – **San José**, pollacra, 1818

087 – **San José**, bergantí. 1840, (canvis de nom: **Cristóbal** i **Plutón**)

037 – **San José**, (a) **Los cuatro hermanos**, quetx, 1827

Hem agrupat aquests tres vaixells que porten en mateix nom de San José. No podem donar cap opinió sobre el perquè d'aquest nom en la primera d'aquestes embarcacions. Pel que fa la segona, tot i que no sabem amb certesa la motivació del nom de San José, podem pensar que es tracta d'un sant de la devoció de la família Galí, ja que almenys dos dels membres d'aquesta família relacionada amb la nau porten el nom de Josep. El pare de l'armador, Roma Galí i Maig era Josep Galí i Macià i un dels germans del primer també es deia Josep. Uns anys més tard, un altre membre de la nissaga Galí, Josep Galí i Suris, fill de Josep Galí i Maig, serà l'armador d'una altra nau, un bergantí, amb el mateix nom, la que porta el número d'ordre 087.

El que sembla ben palès és la motivació del sobre-nom de Los cuatro hermanos que porta el segon dels vaixells. Es tracta dels quatre germans Galí i Maig, Josep, Romà, Ramon i Agustí, dels quals els tres primers consta que van comandar la nau en diferents moments.

(023) – **San Román**, pollacra, 1823

Embarcació inscrita, l'any 1824, a nom de Domènec Galí. Si bé dintre de la nissaga del Galí trobem Romà Galí i Maig no el podem relacionar amb l'armador d'aquesta nau, Domènec Galí. No ens resta, doncs, altre alternativa que suposar que l'armador va posar al seu vaixell sota la protecció del patró de la nostra parròquia, Sant Roma, soldat.

022 – **Santa Cristina** (a) **El Gaditano**, bergantí-goleta, 1822

L'armador d'aquesta nau va ser Antoni Suris i Botet, lloretenc establert a Cadis a començaments de segle XIX. L'any 1822 mana construir un bergantí-goleta al mestre d'aixa Bonaventura Ribas, el qual s'inscriu amb el nom de Santa Cristina (a) El gaditano. El nom de Santa Cristina podia obeir a dues motivacions: la del lloretenc que, lluny del seu poble, vol fer palesa la devoció vers la seva patrona, o la de l'armador que vol recordar el nom de la seva esposa Cristina Monter, o potser honorar a la vegada la seva muller i la patrona de la seva vila nadiua. El sobrenom sembla no té altre motivació que mostrar el seu reconeixement i arrelament en aquella ciutat andalusa.

L'historial d'aquesta nau es força peculiar, atès que hem trobat l'acta de nova construcció en un dels manuals del notari de Lloret Narcís Rodés, però no es troba o no hem sabut trobar el trasllat, com es donava en altres casos semblants, de la inscripció del notari de Lloret a les escrivanies de Marina de Mataró o de Barcelona. Això ens pot fer creure que Antoni Suris degué matricular el vaixell a Cadis, amb lo qual no trobem cap més notícia en la documentació dels nostres arxius.

(020) – *Santa Eulalia*, (a) *El Primera de Cataluña*, bergantí, 1821

L'anàlisi dels noms d'aquests dos vaixells s'ha de fer conjuntament, ja que els seus noms obeeixen a motivacions ben relacionades. Recordem que un dels principals parçoners dels dos vaixells va ser el Sr. Mariano Sinforoso de Arriaga, junt amb naviliers i pilots lloretencs Pere i Martirià Botet, Joan B, i Agusti Conill i Sala i Roma Carreras i Botet. L'esposa de Mariano Sinforoso de Arriaga era la senyora Eulàlia de Olalde. Heus ací, doncs, el per què dels noms de les dues naus. La primera, que es va construir l'any 1821, va portar el nom de la santa patrona de l'esposa del parçoner principal, Santa Eulàlia, i la segona el d'aquest últim, San Mariana.

Hem de suposar, em sembla que amb fonament suficient, com ja hem esmentat en altres escrits, que aquell matrimoni degué voler correspondre a la deferència que li van

atorgar els altres parçoners, i varen voler posar a cada un d'ells un sobrenom ben relacionat amb la pàtria dels seus companys de negoci, al Santa Eulàlia el de El Primero de Cataluña ,i al San Mariano, el de El Feliz de Catalunya.

La vida no gens llarga d'aquestes dues embarcacions, ens recorda que va ser estroncada en circumstancies semblants; les dues van ser, amb diferència de poques hores, víctimes d'accions de vaixells corsaris els quals, arran dels moviments independentistes de les colònies de l'estat espanyol, portaven les seves accions fins dintre de la mar Mediterrània, El Santa Eulàlia es perdia després de combatre contra el corsari colombià Vencedor el dia 14 de maig de 1825, entre els cap de Trafalgar i d'Espartel; el San Mariana fou enfonsat al dia següent en aigües de Màlaga, possiblement pel mateix corsari que lluità contra el Santa Eulàlia,

Pel que fa als descendents dels lloretencs que es relacionaren amb aquells vaixells, haig de dir que referent al capità Agustí Conill i Sala jo i els nostres fills i néts, en som els descendents més directes, atès que el Capità no va tenir descendència masculina. Una de les seves filles, Teresa Conill i Puig, va contreure matrimoni amb el nostre besavi Antoni Vilà i Balmanya.

A partir d'aquí, el nostre avi Agustí Vilà i Conill, el nostre pare Antoni Vilà i Domènech, el meu germà Josep i jo, els nostres fills Agustí Ma., Eulàlia Ma, i Ricard Ma, i els nostres néts Maria del Mar, Laia i Jaume.

Però en néixer la nostra filla volguérem posar-la sota l'advocació de Santa Eulàlia, en recordança d'aquella nau i del seu capità.

És molt possible que els Botet que coneixem a Lloret descendeixen d'aquell armador i navilier Martirià Botet i Rosalts, com s'ha dit cunyat del capità Agustí Conill i Sala.

(030) – *Santo Cristo de la Salud*, goleta, 1825, (a) *La Dichosa*

(029) – *La Virgen del Carmen*, (a) *Angelita*, goleta. 1825

(010) - *Virgen del Carmen*, bergantí, 1814

(120) - *Virgen del Carmen*, (a) *El negrito*, pailebot, 1854

(043) - *La Virgen de Gracia*, pollacra, 1831

Estem en presència de dues embarcacions sense cap mena de relació entre elles, al menys aparent, atès que la primera va ser inscrita, l'any 1824, a nom de Joan Gelats i Botet i la segona, l'any 1831, a nom de Aciscle Durall i Casanovas.

Dintre de l'extens arbre genealògic de la nissaga Durall no trobem cap Gracia o Maria Gracia. Pel que fa als familiars de Joan Gelats i Botet no hem sabut trobar per ara cap propparent amb el nom de Gracia.

Ens haurem d'accontentar en deixar apuntada la possibilitat que en tots dos casos, el nom dels vaixells estava lligat a la devoció dels dos armadors o dels seus familiars vers la Mare de Déu de Gracia.

II.-LES NOSTRES NAUS I LA MITOLOGIA

Em sembla que abans d'entrar en l'anàlisi dels noms dels vaixells que hem agrupat en aquest apartat cal fer, a mena d'introducció, un comentari sobre el no menyspreable nombre de vaixells construïts a Lloret que van passejar noms mitològics al llarg i ample de les mars.

Però si tenim en compte que encara Josep Carner era lluny d'escriure el seu *Lloret, Paradís gentil*, i de proposar-nos el nostre poble com la terra escollida per Dafne per lliurar-se de nou a la seva mare Gea, la deessa de la Terra, lloc on va arribar, fugint de la persecució amorosa d'Apol·lo, per oferir-nos el nostre llorer, glòria dels victoriosos, en record de la seva immolació, els nostres armadors, naviliers i pilots immortalitzen en les amures dels seus vaixells una bona plèiade de les deïtats de l'Olimp. Així ens topem amb Hermes (Mercuri), Casiopea, Flora, Hera (Juno), Eolo, Daria, Pèlops, Egerla, Zenòbia,

suficients per endinsar-nos en el coneixement de les seves virtuts i defectes, dintre d'un món a la vegada misteriós i seductor, d'un món on broten les més sublimes de les virtuts al costat de brutalitats inaudites.

Qui sap si la flaire dels nostres llorers feia pressentir als nostres navegants, sense que se n'adonessin, en donar a les naus els noms de déus i deesses, que aquells lloredars, dels quals ens parla la llegenda, van ser el fruit d'una sement que havia sembrat la nimfa Dafne amb la seva immolació.

Vegem-ho tot seguit amb els noms de les nostres naus.

(056) – *Casiopea*, pollacra, 1834

En aquest cas podem recórrer a l'astronomia i a la mitologia. Des del punt de vista astronòmic sabem que es tracta d'una constel·lació situada al nord de l'Andròmeda i a l'oest de la Girafa. Els antics creien veure en aquesta constel·lació una dona asseguda, altres una clau i altres una mà. Aquesta constel·lació es troba en plena Via Làctia. Però com que l'Astronomia està ben lligada a la Mitologia, la llegenda ens diu que Casiopea, que era reina consort pel seu matrimoni amb Cefeo rei d'Etiòpia, i mare d'Andròmeda, va ser transformada en constel·lació. Casiopea blasrava de ser més bonica que Juno, pel que aquesta deessa va enviar un monstre perquè assolés el regne d'aquella. Altres versions, però, relaten que el qui va enviar el monstre va ser Neptú, per haver-se cregut Casiopea més formosa que les Nereides, aquelles 50 nimfes filles de Nereo i de la seva esposa Doris que hom creia que vivien ordinàriament l'oceà, en els fons del qual habitaven junt amb el seu pare. Els navegants les invocaven per assolir una feliç travessia i les oferien sacrificis.

(115) – *Daria*, Pollacra-goleta, 1851

Daria, formosa donzella, vestal del temple de Minerva, la qual va ser escollida per Polemi, il·lustre notable d'Alexandria, entre moltes altres donzelles, demés de la seva bellesa, per les seves gracioses maneres, saviesa i prudència, per enviar-la al seu fill Crisant

que professava la religió cristiana, amb la finalitat que les virtuts i bellesa de Daria captivessin Crisant i assolissin que abdiqués de la seva fe. Però va ser Crisant qui va persuadir Daria perquè abdiqués dels ídols, i professés la fe cristiana. En veure's els dos units amb els llaços de la religió van decidir unir-se també amb els del matrimoni, jurant abans guardar la seva virginitat.

Van sofrir martiri a mans de l'emperador Numecià, el qual va manar enterrar-los vius un cop van ser apedregats, càstig que es donava a les vestals infidels.

Recordem que en la Roma pagana les donzelles que eren escollides per a vestals, a més de les qualitats abans esmentades, havien de ser pures i verges, virtuts que obeïen, segons Ovidi, a què Vesta, era també l'única deïtat adornada amb aquestes qualitats en el Panteó politeïsta.

(092) – **Eolo**, bergantí, 1841

Segons la mitologia grega existiren diversos personatges heroics que portaven aquest nom, si bé sembla que el més important va ser el fill d'Hippotes, rei d'Etòlia, i de Melanippa, el qual va ser tingut com el rei de tots els vents.

Homer, en l'Odissea, ens diu que Eol va ser pare de sis fills i sis filles, casades amb els seu germans. Aquests dotze personatges eren la personificació dels 12 vents que Eol tenia tancats en un odre de pell de bou que va lliurar a Ulisses, el seu hoste, en reembarcar-se cap a Itaca. Només va deixar lliure a Cefir, el qual l'havia de acompanyar a aquella ciutat. Però els companys d'Ulises, els molt trapassers, mentre aquell dormia van obrir l'odre on creïen que hi trobarien vi, però allí s'hi trobaven els altres onze vents, els quals en veure's lliures, s'escamparen enfurismats i desencadenaren la tempesta que s'emportà la nau fins les costes d'Eòlia.

(061) – **Flora**, pollacra, 1834

Com en altres casos aquí també ens trobem en més d'una possibilitat, i hem de recórrer a la mitologia i al santoral romà.

Segons la mitologia Flora era una antiga divinitat de la Itàlia central, protectora de les flors en el sentit més ampli, és a dir, de tot el que floreix; deessa de la primavera, de la fruita i de tot el que les flors simbolitzen.

Per altre banda la hagiografia ens diu que durant el regnat del califa Abderraman II visqué a Còrdova una donzella, Flora, filla de pare moro i mare cristiana que va professar la religió d'aquesta última.

Flora era la més petita de la família i sobresortia en ella la seva boniquesa, el seu ingeni i la seva prudència. En no voler abdicar de la seva religió, va ser decapitada el dia 24 de novembre de l'any 851.

També porten el nom de Flora:

Una antiga congregació monàstica.

Una abadessa que va fer una donació a un monestir de Lleó.

Un asteroide descobert el dia 18 d'octubre de 1847.

No coneixem tampoc que en la família del nostre besavi Agustí Domènech i Conill, parçoner principal de la nau, hi hagués hagut cap Flora. Per tant, doncs, sembla que ens hem d'inclinar-nos per qualsevulla de les dues primeres possibilitats.

(083) - **Juno**, pollacra, 1839

Tornem a recórrer a la mitologia. Juno, va ser l'exdessa romana, assimilada a la deessa grega Hera, que amb Júpiter (Zeus en la mitologia grega), el seu espòs, i Minerva, integrava la tríada capitolina. Segons la mitologia grega era filla de Cronos (Saturn) i de Rhea. i esposa i germana de Zeus. Segons uns autors Hera (Juno) va ser devorada pel seu propi pare, havent seguit la mateixa sort dels seus germans, però el seu pare la va retornar, tot seguit, a la vida. A la Ilíada se la rodeja del respecte de tots el altres deus de l'Olimp, i és

considerada allí com a reina i senyora. Va ser l'única deessa de l'Olimp realment casada i per això, tant en la mitologia grega com en la romana, se la té com la deessa del matrimoni i dels naixements.

En l'estatuària i en la pintura es representa Juno (Hera) en figura de dona de posat majestuós, edat madura, front esvelt, ulls grans i expressió serena i greu, tot el que infon respecte.

En aquest cas se'ns poden presentar alguns dubtes perquè també, segons la geografia antiga, una illa propera a l'Estret de Gibraltar portava el nom de Juno, illa que corresponia a l'actual de San Fernando. Igualment portava el nom de Juno el cap que actualment porta el nom de Trafalgar. Hom creu que en aquests punts podien haver-hi existit temples dedicats a la deessa Juno.

(053) – **Mercurio**, místic, 1833, (canvis de nom: **Joven Amalia** i **Joaven Paquita**).

La justificació d'aquest nom l'hem de buscar en la mitologia, romana i grega. Segons la primera, es tracta d'una divinitat antiga que ja es venerava en el Laci en temps arcaics. Era considerat el protector dels mercaders. Vers el segle IV aC. el seu culte es va identificar amb el de la divinitat grega Hermes, considerada també el déu del comerç i dels que fan camí.

A aquests noms hi hem d'afegir d'altres dels quals en parlem en altres apartats per tenir altres interpretacions o per constar com a sobrenoms de vaixells, com són Pèlops, Egeria, Zenòbia.

Pèlops, ((a) del bergantí Nta. Sra. del Carmen) heroi grec, fill de *Tàntal*, rei de Lidia;

Zenòbia, era considerada la deessa de la cacera, pollacra, 1850

III.-LES NOSTRES NAUS I LA NOVEL· LESCA

(104) – **Beatriz**, goleta, 1847

Beatriu (Beatrice), centre de bellesa i d'amor, personatge literari que Dant immortalitza en la Divina Comèdia i representa la imatge del amor pur. S'ha dit que l'ànima de Beatriu vetlla contínuament sobre el poeta, al qual se li apareix i ell l'estima amb el seu amor etern.

Si la Beatriu de la Divina Comèdia va ser la que va inspirar l'armador lloretenc Ramon Maig el nom de la seva nau, hem de convenir que el nostre capità ens va donar mostres de la seva sensibilitat.

Al costat de la Beatriu de Dant en trobem d'altres:

Beatriu d'Aragó, reina d'Hongria; Beatriu de Bas, vescomtessa de Bas, filla del vescomte Usalard Bernat de Besalú i d'Ermessenda de Benda i Montagut; Beatriu de Portugal, reina de Castella; Beatriu de Provença, reina de Nàpols i Sicília; Beatriu d'Este, duquesa de Milà; Però ens inclinem per creure que, tret que l'amador no tingués algun familiar que portés el nom de Beatriu, el vaixell va portar el nom de l'estimada de Dant.

(100) – **Celestrina**, bergantí-goleta., 1846

Tot i que hem situat aquest vaixell dintre d'aquest apartat, el seu nom ens recorda el d'una de les filles de l'armador de la nau, el capità Joan Sensat i Millet. Ho hem fet així perquè aquest nom també ens remebre els amors irregulars del jove Cailixte, de noble llinatge, però de qualitats morals més aviat escasses, i Melibea, també de família noble, protagonistes de l'obra Tragicomedia de Calixto y Melibea atribuïda a Fernando de Rojas.

(033) – **Dulcinea**, Pollacra, 1825

Tal vegada els armadors, Vilardaga, Julià i Reynals, de Barcelona, volgueren recordar el nom que el Quixot dóna a la dona dels seus pensaments, la vilatana Aldonza Lorenzo,

idealització de l'etern femeni portada a l'extrem pel Caballero andante, el qual ha de tenir una dama a qui adorar, a la manera que els cavallers antics adoren les seves dames en els llibres de cavalleria.

Qui sap si un dels parçoners que va suggerir el nom imaginari de Dulcinea li recordava un amor, tal vegada ocult, que havia alimentat en algun port llunyà i volia mantenir en secret.

LES NOSTRES I FETS POLÍTICS

(086) – *Almirante Laborde*, bergantí, 1840-

El nom d'aquesta nau ens recorda l'almirall Angel Laborde, home de mar de vida molt densa dedicada al servei de les institucions del país. Nascut a Cadis el 1772 i mort el 1834, intervingué en campanyes navals contra insurgents de Centre Amèrica i a l'illa de Cuba i Mèxic i es va distingir, al front d'una flota formada per cinc fragates i una goleta, en una batuda pel mar de les Antilles que va netejar de pirates. Poc abans de la seva mort és nomenat per fer-se càrrec de la cartera de Marina, lloc que no arriba a ocupar perquè els seus serveis es consideren més necessaris a l'Havana.

Sembla doncs evident que els armadors de la nau van voler recordar l'home de mar que lluità contra pirates i corsaris, tan temuts pels nostres navegats.

049 – *El Manifiesto*, quetx, 1832

Es desconeixen els armadors d'aquesta embarcació, els quals si hem de relacionar-los amb el nom que varen posar al quetx, sembla que podem suposar, amb força fonament de causa, que es pot tractar de persones partidàries del pretendent carlí a la corona espanyola, ja que el nom del vaixell es pot referir al Manifiesto de la Federación de Realistas Puros, publicada pel novembre de 1826 pels voluntaris realistes espanyols partidaris de l'absolutisme, els quals propugnaven donar el poder al germà de Ferran VII, CarlosMa.

Isidro de Borbó. Fixem-nos que l'embarcació és inscrita l'any 1832, pocs mesos abans de l'inici de la primera guerra carlina.

(063) – *El Voluntario*, quetx, 1834 (canvis fe nom: *Maria Antonia* i *Santa Bárbara*)

Comentem el nom d'aquest vaixell tot seguit del quetx El Manifiesto per creure que el nom de les dues naus obeeix a circumstàncies que es produeixen al mateix temps. Sabem que la nau va ser inscrita l'11 de setembre de 1834 a nom del navilier barceloní Josep Serdà i Seriol. Només se'ns acut pensar si el nom d'aquesta nau provenia del cos de Voluntarios Realistas, milícies absolutistes creades vers el 1822 en defensa de Ferran VII, que a Catalunya van tenir una activitat notable. Descontents per la moderació repressiva exercida pel rei es llençaren al carrer a l'empara del Manifiesto de la Federación de Realistas Puros, fet conegut per la "guerra dels malcontents". Fracassada la revolta a la mort de Ferran VII, l'any 1833, és dissolta la milícia de Voluntarios Realistas i una part d'aquest s'unirà, tot seguit al carlisme. ¿ Es referia el nom del vaixell a aquests voluntaris realistes? Les dades dels fets i les de la construcció del vaixell són prou properes per poder, al menys, suposar que fos així.

(060) – *Estatuto Real*, pollacra, 1834, (canvia el nom pel de *Decidida*).

Si ens fixem en la data en què aquesta nau va ser inscrita, 25 de juny de 1834, tot invita a suposar que el seu nom fa referència a la carta atorgada per la reina regent d'Espanya, Maria Cristina, en nom de la seva filla Isabel II, el primer d'abril d'aquell mateix any, i vigent fins a l'agost de 1836, el qual establia unes corts amb dues cambres: l'estament de pròcers, els quals podien ser hereditaris (Grans d'Espanya) o vitalicis (nomenats pel rei), i l'estament de procuradors, escollit per sufragi censatari restringit. L'Estatut no aconseguí satisfer cap partit polític, i el motí de La Granja (agost 1836) va obligar la reina regent a restablir la Constitució de Cadis, reformada al cap de poc temps per la de 1837.

(078) –**Juana A. Diez** (a) *Paquete dos de mayo*, bergantí, 1838.

Aquí ens trobem davant d'un bon embolic arran del nom correcte d'aquest vaixell, ja que la variació de formes sota les que apareix en la documentació existent es veritablement desorientadora.

En el nostre llibre *La Marina Mercant de Lloret de Mar*, varem prendre la forma trobada més correntment, Juan A. Diez, la qual, però, es troba escrit en les formes més diverses en tota la documentació relativa a la nau: Juan A. Diaz, Juan Adiaz, Juan Adiez i, fins i tot, Juana Diez.

En la nostra recerca sobre la motivació del nom de l'embarcació en trobem dues, per cert ben diferents. La primera, en el supòsit que el veritable nom fos el de Juan A. Diaz, el nom podia referir-se al frare dominicà Juan Antonio Diaz Merino, que va ser bisbe de Menorca i que el 1837, uns anys abans de la inscripció de la nau, hagué d'exiliar-se a França en negar-se a jurar la constitució d'aquell any, perquè considerava la religió catòlica només com la religió que professaven els espanyols, i no la confessionalitat expressa de l'Estat.

L'armador de la nau, Silvestre Parés i Moré, podia haver estat, també, un anticonstitucionalista.

El segon supòsit es fonamenta en el fet que en inscriure el vaixell s'hagués comès un error de transcripció, cosa que es donava amb certa freqüència sobretot quan es tractava de cognoms, i el veritable nom de la nau fos el d'una dama de Puerto Rico de nom Juana Diaz, de la qual existeixen dues versions sobre la seva vida: segons una es tracta d'una dama que va heretar l'usdefruit d'una pleta del seu espòs difunt, mort pels indis caribenys: ella va continuar l'explotació del negoci però no n'esdevingué mai la propietària, Segons l'altra versió es tracta d'una esclava que va morir dels maltractaments que li inferiren. Però sigui com sigui el cas és que una població de Puerto Rico porta el nom de Juana Diaz.

A qui va voler honorar el nostre capità Silvestre Parés, al frare dominicà que es va exiliar abans de jurar la constitució o a la dama porto-riquenya: si va ser així hem d'admetre que es va cometre un sensible error en les escriptures que es refereixen a la nau.

LES NOTRES NAUS I LA TOPONÍMIA

(135) – **Lloret**, bergantí, 1859

No ens hem pas d'estranyar que alguns armadors lloretencs volguessin lluir, arreu de les mars, el nom del poble on van néixer. Aquest seria el cas del bergantí Lloret, en la construcció de la qual participa Agustí Botet i Domènech com a partícip majoritari. Més tard, Miquel Albertí i Mataró adquirirà la propietat total de la nau.

Altres vaixells armats per lloretencs, encara que construïts en drassanes forasteres, també gravaren en les seves amures el nom de Lloret. Recordem la corbeta Las Glorias de Lloret , adquirida per Bonaventura Austrich i Colomer, i la goleta Llorel de Mar, de l'armador Josep Macià i Mataró.

(068) – **Málaga**, bergantí, 1835.

Sembla que el seu armador, Andrés Vilches, de Màlaga, va voler recordar la seva ciutat en el nom del vaixell, el qual havia manat construir al mestre d'aixa Joaquim Ribas.

(103) – **Paquete de Manzanillo**, pollacra, 1847.

Es tractava d'una embarcació la ruta de la qual era normalment servir de comunicació entre el port de Barcelona i el de Manzanillo, a l'illa de Cuba, sense que això vulgui dir que no fes també altres rutes. Un dels seus parçoners era Pau Sagrera, comerciant de Manzanillo, i entre els seus capitans hem de fer esment del lloretenc Pelegrí Macià i Mataró.

(057) – **Paquete de Villanueva**, bergantí, 1834

El nom de "Paquete" era donat als vaixells de vela espanyols que pretenien fer alguna línia regular. Entre els vaixells lloretencs en trobarem, a més del Paquete de Villanueva, el Paquete de Manzanillo i el Paquete Dos de Mayo.

En el cas que ens ocupa el seu nom ve justificat pel fet que la nau va ser inscrita a favor de Feliu Boada, pilot de Vilanova i la Geltrú.

(080) – *Villanueva*, bergantí, 1839, (canvia el nom per *Preciosa Veracruzana*)

En ésser Magí Puig i Soler, de Vilanova, el parçoner majoritari amb 2/3 del valor de la nau, era natural que li volgués posar el nom de la seva vila nadiua. Més tard la nau es digué Preciosa Veracruzana, nom també ben evocador.

LES NOSTRES NAUS I EL NOM DE PERSONES

Tots aquests nom de vaixells deuriem tenir la seva motivació, uns que han esdevingut les naus amb més predicament, pels seu nom per fets relacionats, altres per la llegenda que s'ha creat al voltant seui, un grup considerable amb vincles familiars amb els armadors o capitans, i un bon grapat amb noms masculins i femenins de difícil classificació.

Les naus lloretenques més emblemàtiques

(128) – *Bella Dolores*, Pollacra, 1856

Porta el nom de la filla de l'armador amb major participació en la nau, el capità lloretenc Bonaventura Durall i Conill. El fruit del seu matrimoni amb Fàbregas en són 6 fills: Joaquim, Bonaventura, Francesc, Maria, Paula i Dolors Durall i Fàbregas, la Bella Dolares .

Cal recordar aquí l'obra teatral que portava el nom d'aquesta nau, estrenada a Lloret el 25 de març de 1944, obra que aplegava anècdotes, tradicions i fets viscuts en la nostra vila, ensems que uns dels seus personatges s'identificaven amb els de la família dels parçoners principal de la nau. L'any 1986, patrocinat per la confraria de sant Elm i sota la direcció de escènica de Josep Bernat i Montero i la musical de Xavier Albertí, es va oferir una representació musical de l'obra.

(106) - ***Blanca Aurora***, Corbeta 1838. (canvià de nom ple ***Tres Hermanas***)

No se'n té constància escrita, però, sia per transmissió oral, sia per haver construït una bonica llegenda al voltant del vaixell i del seu mascaró de proa, hom diu que aquest era un reflex fidel d'una filla del Capità Silvestre Parés i Moré, la qual va morir molt joveneta. El capità va voler perpetuar la memòria de la seva filla en el mascaró d'una de les seves naus, de tal manera que l'ajudés a recordar la filla perduda durant tots els seus viatges. El mascaró, malgrat les successives transmissions de propietat del vaixell, va poder ser recuperat pel capità Parés. Avui es conserva en el Museu Marítim de Barcelona. Em sembla que és obligat de reproduir uns fragments de El romance de la Blanca Aurora , del que és autor el que va ser durant molts anys director del Museu Marítim de Barcelona, el professor José M. Martínez Hídalgo:

El año 1848 y en Lloret de Mar, los astilleros de Agustín Pujol acababan de construir una nave de casco robusta y buen enjunque, de botalón que en nuestros días resultaría casi insolente, palos en candela, majestuosa guinda y la característica popa cuadra de los veleros de aquella ribera, con el romántico nombre de Blanca Aurora en el espejo.

El suave asfar hacia que en la popa se vieran las graciosas reverencias de uno de los mascarones más delicados que tallara el torderense Francisco Pasqual (a) Ulls;nenuts....

... El capitán y armador de la nueva corbeta, don Silvestre Parés y Morè, había querido que en las aguas singladas por la Blanca Aurora se reflejara el dulce encanto de su hija

Matilde, éste era el nombre y no el de Blanca Aurora, como ha dicho alguien cómodamente; la roda del navío se engalanaría con la escultura de la doncella de dieciocho años, primorosamente vestida de traje blanca con listas verdes, encajes y volantes; su mano derecha sostiene un abanico con cierto desmayo, mientras la izquierda recoge la falda en actitud elegante. ¿No sería idea del artista plasmar el típico ball de les almorratxes? El gesto de sutil reverencia, la forma de apoyar los pies, abonan la suposición, que, de ser cierto, aumentaría el valor espiritual de la espléndida pieza.

Y hoy, en el cautivador estatismo de las reales atarazanas se conserva su imagen serena, como paradigma de la fina sensibilidad que auroleaba el corazón audaz del buen marino lloretense.

134 - *Eva*. Corbeta, 1857

Es diu que aquesta nau, una de les de més tonatge de les drassanes lloreten que va fer la ruta del Pacífic, i existeix la creença que va portar la península els famosos “fesols de Lima”.

Hem de suposar que els seus parçoners, el que major participació hi tenia era el nostre besavi i capità Agustí Domènech i Conill, van voler recordar en el nom, i segurament també en el mascaró de proa de la nau, el nom d'aquella dona que segons el passatge del Gènesi, "No es bo que l'home estigui sol, donem-li un complement semblant a ell", Déu va voler donar a Adam una companya, Eva, considerada la mare del gènere humà.

Qui sap si el nom del bergantí i la contemplació del mascaró de proa de la nau, ajudava els tripulants a somniar en llocs i en persones enyorades, estimades o desitjades.

090 – *Joven María*, Pollacra

Segons les dades de què es disposa, la Joven Maria havia de ser Maria Botet i Botet, filla de l'armador de la nau Francesc Botet i Curús i de la seva esposa Maria Botet i Domènech, i néta d'Esteve Botet i de Llúcia Curús.

Quan s'esdevé la fusa de la nau, l'any 1840, Maria Botet i Botet devia tenir uns 6 anys, si suposem que tingués uns 20 anys quan l'any 1854 escrigué una carta al seu pare, assabentant-lo que ha renyit amb el seu pretendent, un tal Romà.

131 – ***Nueva Lidia***, 1856, corbeta,(després ***Galileo***)

El capità Antoni Vilà i Balmanya degué voler batejar la nova nau amb el nom de Nueva Lidia, construïda l'any 1856, sens dubte per recordar el seu anterior bastiment, la pollacra-barca Lidia. L'adjectiu de Nueva és degut a què en matricular la segona la primera encara navegava amb el seu nom primitiu.

El 1863 el capità Vilà Balmanya canvia l'aparell de la Nueva Lidia de corbeta a bergantí, al mateix temps que també li canvia en nom pel de Galileo, recordant el físic i astrònom Galileo Galilei.

107 – ***Pepe el Aalicantino***, Corbeta, (després OSVALDO)

Tot fa pensar que l'origen del nom d'aquesta nau es troba en el fet que un dels parçoners de la nau es diu Josep i és d'Alacant. Es tracta de José Gabriel Amérigo y Morales, del comerç d'Alacant, segurament un dels socis de la societat Amérigo y Martínez, als quals Pelegrí Pujol i Sala, en el nom del qual va ser inscrita la nau, reconeix, tot seguit, la participació d'aquells i d'altres en la propietat de la nau.

Anys més tard, la propietat de l'embarcació es reparteix entre Josep Ameli i Bou, de Barcelona, i Pelegrí Pujol i Sala de Lloret, i és al cap de poc d'aquest fet quan la nau canvia el seu nom pel de Osvaldo, que era el nom d'un dels fills de Josep Amell i Bou, Josep Osvald Amell i Robert.

La corbeta,1848. El 9 de juliol de 1888 a causa d'un naufragi enfront el port de Montevideo, la nau es perdé i hi moriren alguns dels membres de la tripulació, entre ells el capità, Josep Conill i Pujol

137 – **Segundo Romano**, Corbeta

Els armadors són Hijos de Taulina i Josep Carreras i Domènech, fill de Romà Carreras i Botet el qual, com acabem de veure, havia estat l'armador d'un altre bergantí amb el nom de Romano. Com que s'han venut aquell, però continua navegant amb el mateix nom, es veuen obligats a emprar per la nova nau el nom de Segundo Romano.

El juliol de 1887 va socórrer la corbeta alemanya en ple Atlàntic, salvant la seva tripulació i el 1895 de tornada d'un viatge a Santiago de Cuba naufragava a l'Estret de Gibraltar, fet que va commoure tot el poble de Lloret.

108 - **Adriana** goleta, 1849

Ens trobem davant de dues possibles motivacions:

- a) Mausoleu de l'emperador Adrià, el qual ha sofert modificacions al llarg del temps el qual avui dia es conegut amb el nom de castell Sant Angelo a Romà, ben a prop de la ciutat del Vaticà.
- b) Vil·la monumental que va fer construir el mateix emperador Adrià a Tívoli, de la qual encara avui dia se'n conserven restes importants.

En el santoral romà trobem un bon nombre de santes amb aquest nom les festivitats de les quals se celebren el 9 de gener, l'1, 4 i 5 de març, el 17 de maig, el 26 d'agost i el 8 de setembre.

070 **Ana** Bergantí, 1836, (a) **La Minerva** (canvis de nom: **Curri** i **Casual**)

Com en altres casos el vaixell porta el nom del seu armador, en aquest casa armadora, la senyora Ana Hinojosa de Quirós, de Màlaga.

Pel que fa a la motivació del sobrenom l'hem de buscar en la de la confraria en honor de l'Eucaristia que, sota el nom de La Minerva es va fundar a Roma l'any 1539 a l'església dels dominics, coneguda com de *Santa Maria sopra Minerva*. La confraria va arribar als

Països Catalans a començament de segle XVII. Els seus confreres tenien l'obligació de celebrar actes d'adoració eucarística, ocupar-se de muntar i guardar el monument del Dijous Sant, així com tenir cura de l'organització de la processó del Corpus.

070 Bergantí ANA (a) La Minerva

Com en altres casos el vaixell porta el nom del seu armador, en aquest casa armadora, la senyora Ana Hinojosa de Quirós, de Màlaga.

Pel que fa a la motivació del sobrenom l'hem de buscar en la de la confraria en honor de l'Eucaristia que, sota el nom de La Minerva es va fundar a Roma l'any 1539 a l'església dels dominics, coneguda com de *Santa Maria sopra Minerva*. La confraria va arribar als Països Catalans a començament de segle XVII. Els seus confreres tenien l'obligació de celebrar actes d'adoració eucarística, ocupar-se de muntar i guardar el monument del Dijous Sant, així com tenir cura de l'organització de la processó del Corpus.Cristi.

(123) - **Angel**, bergantí, 1855, (canvia de nom pel de **Rita**)

(122) - **Àngela**, pollacra,1855

En aquesta nau es dona una triple circumstància. El nom de l'esposa de l'armador de la nau, el pilot lloretenc Joan B. Suris i Gispert, és Maria Àngela Mauri. Una germana de l'armador porta el mateix nom, Angela Suris i Gispert, esposa de Josep Bernat i Domènech. Una filla d'una altra germana, Carme Suris i Gispert, casat amb Jaume Compañó i Guitart, és batejada amb el nom d'Àngela, Àngela Compañó i Suris. La nau forçosament havia de portar aquest nom.

(047) - **Angelita**, bergantí, 1832

(052) - **Anita**, pollacra, 1833 (canvi de noms: **Minerva** i **Audaz**)

(124) - **Carmita**, Bergantí, 1855

Situem aquest bergantí a continuació de la pollacra Joven Maria pel fet que van ser manades construir per un mateix armador, Francesc Botet i Curús, emparentat amb la nissaga dels Durall, ja que una germana de la seva esposa, Maria Botet i Domènech, Cristina, era la muller de Bonaventura Durall i Robert.

El nom de Carmita, no ens apareix en els arbres genealògics de la nissaga del Durall. Podia ser que el nom provingués d'algun membre de la família Botet.

(067) - **Carmencita**, pollacra, 1835

(082) - **Casimira**, pollacra, 1839, (canvi de nom: **Magdalena** i **Irene**)

(066) - **Concepción**, Pollacra, 1835.

(014) – **Constancia**, Pollacra, 1816

(011) - **Cristina**, Fragata, 1814

(039) - **Cristina**, bergantí, 1830.

(113) - **Cristina**, pollacra, 1850, (canvi de nom pel de **Maria Blanca**)

La nau va ser inscrita a nom de Pau Domènech i Conill. Fruit del seu matrimoni amb Dolors Vilallonga i Baví, en són dos fills un noi, Jaume, i una noia, Cristina, la qual esdevindria l'esposa d'un altre navegant, de Pelegrí Pujol i Conill. Aquí tenim, doncs, la justificació del nom de la nau.

Hem agrupat aquets dos vaixells, com hem fet en altres casos, perquè segons la informació disponible el conegut home de negocis Pere Gil i Babot va estar molt lligat a aquestes dues naus.

Per una banda sabem que si la fragata Cristina consta que va ser inscrita a nom de Jaume Vilallonga i de Sebastià Bas, més tard tot fa suposar que Pere Gil i Babot és l'únic propietari de a nau, quan aquesta hauria canviat l'aparell de fragata al de bergantí. La nau,

pel que sabem, va ser comadada pels patrons lloretencs, Jaume Vilallonga i Pau Domènech i Botet.

Pel que fa al bergantí Cristina, construït al menys una vintena anys després de la fragata, saemq ue va ser inscrita l'any 1830 exclusivament a nom de Per Gil i Babot. En aquest cas la nau ens consta que va ser comandada per patrons aliens a Lloret, Francesc Franquet i Josep Gil i Serra, fill de l'armador.

Per altra banda Pere Gil i Babot participa en la construcció en les drassanes lloretenques d'altres vaixells; el bergantí El Romano, quetx Los buenos amigos, pollacra Concepció, i possiblement també intervé en la pollacra Carmencita, el brrgantí San Narciso, la pollacra Unión i la pollacra Cristineta, amb intervencions diverses en altres naus.

Si bé no hem trobat cap inici que ens pugui fer pensar que el nom de les embarcacions va ser degut a voler recordar el nom d'algun familiar, sembla que podem suposar que Pere Gil i Babot sentia una predilecció pel nom de Cristina, al reincidir amb el mateix nom en due s naus. Tal vegada, ens er una persona tan estretament relacionada amb la nostra marina, va elegir el nom de Cristina, en honor de la nsotra patrona.

(050)- ***Cristineta***, pollacra, 1833, (canvia de nom pel de ***Victorina***)

No hem pas pogut identificar la persona que recorda el nom d'aquesta nau, però si indicis sobre amb quines famílies podia estar relacionada o emparentada.

Recordem que la pollacra és manada construir per Jaume Vilallonga, a nom del qual s'inscriu l'agost de 1833. Va ser comandada per Salvador Vilallonga fill de l'armador.

La correspondència entre Maria (Conill) Vilallonga, vídua en primeres núpcies de Josep Fàbregas, i el seu fill Josep Fàbregas i Vilallonga ens aporta la informació següent:

En carta de Josep Fàbregas i Vilallonga, des de Barcelona, a la seva mare Maria (Conill) Vilallonga, a Lloret, de data 20 de gener de 1856, el fill assabenta la mare que el dia 11 propassat havia mort el fill de Climent i que el de Cristineta seguia bastant millorat.

Si a la data d'aquesta carta, l'any 1856, el fill de Cristineta és un noi de pocs anys, podem suposar que la seva mare, la Cristineta, podia tenir entre 25 i 30 anys; de ser així comptava entre 2 i 7 anys quan la nau va ser construïda, i per tant bo es pensar que devia existir parentiu o gran amistat entre Cristineta i l'armador de la nau, o entre aquest i els pares de la noia.

No ens queda, doncs, sinó pensar que Cristineta devia ser alguna persona molt propera a la família dels Vilallonga i, potser també, dels Fàbregas.

(081) - **Deseada**, Polacra, 1839, (canvi dues vegades de nom, **Antonieta** i **La Paloma**)

Un altre nom d'un vaixell lloretenc ben difícil de trobar-li una explicació. No sembla pas el nom de Deseada un nom propi de persona, sinó més bé un sobrenom afectiu dedicat a una persona volguda. L'armador de la pollacra, Josep Esqueu i Vilallonga, fill de Josep Esqueu i Llach i de Maria Gràcia Vilallonga, pel seu matrimoni amb Rosari Surís era pare de Gracieta Esqueu i Suris, persona que els mes grans en conservem encara el record. Tal vegada el sobrenom de Deseada anava dedicat a l'esposa de l'armador, ja que no podia ser a la seva filla que no va néixer fins uns quants anys després de la fusa de la nau.

(072) - **Elvira**, bergantí, 1837, (canvia el nom pel de **Cid**)

(025) - **El Romano**, bergantí, 1824. (podia haver canviat el nom per **Leopoldo** o **Alexander**).

(059) - **Emilio**, bergantí-goleta, 1834.

(071) - **Emilio**, bergantí, 1836, (canvia el nom pel de **Correo Núm.3**)

(119) - **Emilia**, pollacra, 1854, (canvi el nom pel de **Mercedes**)

Els dos parçoners principals són els pilots lloretencs Joan B. Domènech i Parés i Josep Casanovas i Macaya. Aquest últim contreu matrimoni amb Josepa Macià i Domènech, matrimoni del qual en neixen quatre fills, Filomena, Emilia, Concepció i

Agustí. Josep Domènech i Parés era germà del canonge Narcís Domènech i Parés i de Dolors Domènech i Parés esposa del capità lloretenc Josep Rodon i Botet.

(036) - **Federico**, Mistic, 1827

(133) – **Gabriela**, pollacra-goleta, 1857

Aquesta nau va ser inscrita a nom de Josep Ramentol i Estapé. El nom li podria provenir del d'un germà de l'armador i com ell capità de la nau, durant una temporada, Gabriel Ramentol i Estapé.

(088) - **Joven Agustín**, bergantí , 1840, (canvia el nom pel de **Marieta**)

L'armador de la nau, Agustí Domènech i Conill, degué dedicar el nom de la nau al seu fill primogènit, el jove Agustí Domènech i Domènech, que l'any de la fusa de l'embarcació devia comptar uns 13 anys.

Agustí Domènech i Conill va contreure matrimoni amb Dolors Domènech i Pujol, matrimoni del qual naixeren cinc fills, Pau, Joan B., Agustí, Dolors i Cristina, la nostra àvia pel seu matrimoni amb el nostre avi Agustí Vilà i Conill.

(130) - **Joven Conchita**, Pollacra, 1856

(094) - **Joven Clemente**, 1841, bergantí,(canvia de nom: **Antonio, Pepe i Segunda Dolores**)

D'entre els tres parçoners que consten en l'escriptura de propietat de la nau, Agustí Maig i Ginesta és l'interessat amb major participació, 7/12 del valor total de l'embarcació. De la seva unió amb Cristina Parés i Garriga en naixeren 5 fills, tres noies i dos nois, Agustí i Climent. Sembla doncs probable que Agustí Maig i Ginesta volgués batejar la nau amb el nom d'un dels seus fills, segurament el més petit.

(127) - **Joven Luisa**, pailebot, 1855

(065) - **Joven Enrique**, Bergantí, 1835

En aquest cas l'armador del vaixell, Josep Mataró i Domènech, degué voler batejar la nova nau amb el nom del seu primer fill, Enric, fruit del seu matrimoni amb la senyora Javiera de Larumbe.

(98) – ***Joven Francisca***, Pollacra, 1845

La nau s'inscriu a nom d'Ignaci Bolet i Soler, fill de Josep Botet i Curús i de Francesca Soler i Masvidal. d'Arenys. del qual es coneixen dos altres germans, Salvador i Josep. Aquest contreu matrimoni amb Antònia Suris i Vilaseca, de Tossa, matrimoni del qual en neixen tres fills, dos nois, Josep i Salvador i una noia Francesca, la qual podia tractar-se de la motivació del nom del nou vaixell.

(132) - ***Joven San Juan***, bergantí , 1857

(102) - ***Joven Torcuato***, pollacra, 1847, (canvia el nom pel de ***Semirámide***)

(095) - ***Juanita***, pollacra, 1841

(034) - ***La Francisca***, quetx, 1825

Porta el nom de l'esposa de l'armador, Josep Botet i Curús, Francesca Soler i Masvidal, natural d'Arenys de Mar.

(027) - ***La Irene*** (a) ***La Fortuna***, Goleta, 1824

Irene, emperadriu bizantina (792-802) casada amb Lleó IV, emperador d'Orient. A la mort d'aquest Irene va assolir que la corona passés a favor del seu fill Constantí, si bé ella conservava la regència de l'imperi. Per altra banda Irene, que era contrària als iconoclastes, va aconseguir la convocatòria del concili II de Nicea (787) a favor del culte de les imatges.

Poc temps després va ser enderrocada pel seu propi fill, però, intrigant de nou, va recuperar el govern durant uns cinc anys, fins que va ser desposseïda del seu poder per un complot dirigit per alts dignataris, que la van obligar a exiliar-se. Els historiadors la consideren una dona cruel i intrigant, ensems que una mala governant tant pel que fa als

assumptes interiors com als exteriors. Malgrat tot és venerada com a santa per l'església ortodoxa.

Anys més tard, a començament del segle XIV, trobem una altra emperadriu de Bizanci, la marquesa de Montferrat (Piemont), la qual si bé el seu nom de pila no era el d'Irene el prengué en casar-se amb l'emperador Andrònic II.

(035) – **LaRosa** goleta, 1827

La nau va ser inscrita a nom de Romà Carreras. que be pot tractar-se de Romà Carreras i Botet, l'esposa del qual era Rosa Domènech i Manter, extrem que justificaria el nom donat a l'embarcació,

(096) - **Lidia**, pollacra-barca, 1842, (dos canvis de nom, **Cristina** i tot seguit **Avelina**)

Tot i ser una nau de la família Vilà, no hem sabut trobar una explicació que justifiqui perquè el nostre besavi Antoni Vilà i Balmanya va voler batejar aquesta nau amb el nom de Lidia.

Només se'ns ha acudit proposar dues possibilitats.

-Lídia, antiga regió de l'Àsia Menor, situada entre la Cària, la Frígia i la Mísia.

-Lidia. Nom d'una donzella elevada al culte dels sants, natural de la ciutat de Fillipis, a Macedònia, que s'ocupava de tenyir porpra, segons expressió de Sant Lucas en els Actes dels Apòstols. Va ser la primera persona que va convertir l'apòstol Sant Pau, a aquella ciutat.

Qui sap si la vida d'aquesta donzella, o la data en què el calendari cristià la recorda, 3 d'agost, va significar quelcom digne de ser recordat per la família Vilà.

(079) - **Loreto**, pollacra,, 1838 (canvia de nom per **Pezinca**)

(136) - **Maria Luisa**, bergantí-goleta, 1864, (canvi de nom pel de **Candelaria Sequeiro**)

El nom d'aquesta nau podia provenir que en inscriure el vaixell, el maig de l'any 1864, hagués ja nascut una néta del parçoner majoritari de l'embarcació, el capità Narcís Parés i Durall, Maria Lluïsa Parés i Macià, filla del capità Esteve Parés i Ribas i de la seva esposa Rosa Macià i Mataró.

Maria Lluïsa Parés i Macià va morir soltera, però la descendència de la branca Parés-Macià es conservà a través d'un germà de Maria Lluïsa, l'Artur Parés i Macià, el qual contragués matrimoni amb Josepa Pasqual i Barney, matrimoni del qual en naixeren Maria Rosa, casada amb Joan Bardella i Ciriquian, Montserrat, casada amb Antoni Rodríguez i Esteve casat amb Júlia Gilanuzza, nissaga que continua amb els fills de Montserrat, Víctor, Esteve i Maria Josep, i d'Esteve, Rosa Maria i Joan Francesc.

(112) - **Merced** pollacra, 1850

Porta el nom de l'esposa de l'armador de la nau Narcís Macià i Domènech, senyora Mercè Mataró.

(121) - **Modesta**, pollacra, 1854 (canvia el nom per *Anita y Gertudis* i *Seis de Enero*)

Porta el nom d'una de les filles de l'armador, Agustl Maristany i Isern. Els seus fills van ser, Salvador, Agustí, Gerard, Modesta i Teresa Maristany i Sensat.

(129) - **Modestita**, pollacra, 1856

(041) - **Mónica**, bergantí, 1831

(105) - **Nueva Carmen**, pollacra, 1847, (canvi el nom pel de *Maria*)

(125) - **Palkoa**, pollacra, 1855 (canvia el nom pel de *Loreto*),

(079) – **Loreto**, pollacra, 1838 (canvia el nom per *Pezinka*)

Hem agrupat aquestes dues naus per dues raons; primer, perquè el segon nom de la primera i el primer de la segona sembla que han de tenir un mateix origen que

desconeixem, tal vegada uns noms precolombins; en segon lloc, perquè en els dos vaixells trobem el mateix interessat, el capità de Lloret Agustí Austrich i Colomer.

Quan la primera nau, la pollacra Loreto, va ser construïda, l'any 1837, el major parçoner va ser Esteve Vilallonga amb una participació de 24/32; i no és fins a l'any 1844 que Agustí Austrich adquireix 1/4 de la propietat. Per tant el primitiu nom de Loreto l'hem de buscar, sembla, en el parçoner més importat, Esteve Vilallonga i, certament, només se'ns ocorre pensar que el nom de la nau pot ser degut a honorar un familiar -del parçoner majoritari el qual també el portava.

Al cap d'uns anys, el 1855, s'esdevé la fusa d'una nova pollacra batejada amb el nom de Palkoa , en la propietat de la qual trobem de nou Agustí Austrich i Colomer amb una participació de 1/4 del cost de la nau.

Per altra banda, sabem que del matrimoni d'Agustí Austrich amb Reparada Macià i Domènech en va néixer una noia que en batejar-la se li imposa el nom de Loreto la qual, anys a venir, es casarà amb Joan B. Domènech i Mataró, el qual també comandarà la nau. El matrimoni Austrich-Domènech seran els avis dels germans Domènech Doval.

El canvi de nom del Palkoa al de Loreto té lloc l'any 1866, qui sap si arran del naixement de la petita Loreto.

(012) - **Pastora**, pollacra, 1815

(045) - **Pepita**, pollacra, 1832

(097) - **Pepita**, pollacra, 1843

(089) - **Pepito**, bergantí, 1840

(077) - **Romano**, bergantí, 1838

Vaixell inscrit a nom de Romà Carreras i Botet. Sembla doncs que podem admetre que l'armador de la nau la va voler batejar amb el nom de Romano, forma prefixada del seu nom de pila.

Aquí, però, ens cal recordar perquè els trobarem tot seguit, que dos dels capitans que van comandar la nau van ser els fills de Romà Carreras, Josep i Joaquim Carreras i Domènech, fruit del seu matrimoni amb Rosa Domènech i Monter.

(091) - **Rosario**, pollacra, 1840

Hem cregut adient tractar aquesta nau independentment de les que hem agrupat anteriorment amb els nom de Virgen del Rosario i Rosario, perquè en aquest cas ens ha estat possible justificar el nom de la nau.

Inscrita a nom de Josep Durall i Salvador casat amb Maria Domènech i Parés, matrimoni del qual en neixen quatre fills, essent el primer una noia que portarà el nom de Maria del Rosari, seguida de tres nois, Francesc d'Assís, Josep i Bonaventura. És obvi que el nom de la pollacra recordi el nom de la primera filla del matrimoni, Maria del Rosari.

(069) - **Segunda Mònica**, bergantí, 1836, (canvia de nom pel de **Jaime**)

L'armador d'aquests dos vaixells construïts a Lloret, l'un l'any 1831 i l'altre el 1836, consten els dos inscrits a nom d'un mateix armador, Josep Serdà i Serial, persona molt lligada a Lloret pel que fa al negoci marítim.

Aquesta coincidència fa pensar que el nom de Mònica posat als dos vaixells va obeir a algun vincle familiar de l'armador amb una dona, esposa o filla que portava aquest bonic nom.

(118) - **Sofia**, pollacra, 1854

L'única justificació plausible del nom de Sofia per la nau armada, entre d'altres, per Antoni Garriga i Botet i comandada per aquest i per Ramon Garriga i Maig, és que dintre

dels ascendents d'aquests dos capitans trobem un Sofia Areñas, motiu, sens dubte del nom de la nau.

Dintre de la genealogia dels Garriga i Botet i dels Garriga i Maig no hem trobat cap membre amb el nom de Sofia. Però veiem que Sofia Areñas és coetània de Ramon Garriga i Maig, fill de l'armador de la nau. Tal vegada quan Antoni Garriga i Botet inscriu la pollacra Sofia, la petita Sofia Areñas ja era nada i potser existia una relació de parentiu entre les dues famílies, que no hem sabut trobar, que va ser el que va motivar el nom de la nau.

(085) *Ventura*, bergantí, (canvia dues vegades de nom: *Lautaro* i *Pablo*)

En ésser inscrit a nom de Bonaventura Conill i Parés explica que porti per nom el del seu armador. Aquest vaixell es dirà més tard Lautaro i després Pablo, al passar a propietat de Pablo Parladé y Cia., de Màlaga.

Vaixells amb noms diversos

(110) - *Acància*. Pollacra, 1849

Com sabem la pollacra Acància va ser una nau construïda a Lloret l'any 1849, essent un dels seus armadors el masnovi Francesc Millet i Maristany. Va ésser comandada durant molts anys per pilots del Masnou: Francesc Millet i Maristany, Josep Martí Maristany, Pere Villà, Francesc Oliver Millet i Eugeni Millet Maristany.

Aquest és un dels casos, que ha estat costós esbrinar el possible origen del nom del vaixell. No ens ha quedat altre camí que suposar que el nom podia ser la castellanització (recordem que els noms dels vaixells tots s'inscrivien en llengua castellana), d'un nom provinent d'una altra llengua la pronunciació del qual no es correspon exactament amb l'ortografia. Això ens ha portat al nom Acanthia, nom d'origen grec la pronunciació del qual en la seva llengua original seria Acanzia, o Acància un cop castellanitzada, grafia aquesta

que s'empraria per al nom del vaixell. Vegem, tot seguit, el que hem trobat sota el nom d'Acanthia.

Segons uns autors, dintre de l'ordre dels esquals (Selachii) es troba la família Squalidae, els individus de la qual s'identifiquen per la presència d'un esperó en front de les dues aletes dorsals i la absència de la aleta anal. Aquests peixos quan són trets vius de les xarxes tenen el costum d'agitar salvatgement la cua, amb perill pel pescador que es pot sentir ferit per una dels esperons dorsals. En el cas del Squaius acanthias ,la ferida d'un d'aquests esperons pot ser molt dolorosa i, segons alguns autors, fins i tot mortal, a causa de la injecció d'una toxina alliberada per la ruptura d'una petita glàndula verinosa, oculta en una ranura situada al darrera d'un dels esperons dorsals.

La Squalus acanthias, amb el seu cos grisenc cobert de petites taques blanques és, sens dubte, la més coneguda de la cinquantena d'espècies que comprèn la família. És essencialment una espècie d'aigües tèbies, tot i que ocasionalment ha estat localitzada també en aigües àrtiques i tropicals. És molt abundant al llarg de les costes europees i en les costes americanes de l'Atlàntic i del Pacífic.

Les femelles de la Squalus acanthias assoleixen una longitud màxima de 1,20 metres i un pes de 7 a 10 quilos; els mascles són sempre més petits que les femelles.

La pesca d'aquest esqual ha estat durant temps motivada per l'aprofitament del fetge.

Altres autors ens situen aquests peixos dintre família dels espinacis, subordre dels esquals, subclasse del condropterigis. No tenen replegaments a ras de la boca que facin les vegades de llavis, però ofereixen un petit oronell a cada costat. Les dents són tallants i dirigides cap a fora. Es tracta de peixos molt grans que viuen en mars temperades. El nom va ser donat per Aristòtil a una tintorera i aplicat per Linneo al Spinax acanthias (Acanthias vulgaris, "Risso") que sol tenir un metre de llarg, pesa uns deu quilos, cap cuneïforme, aprimat per davant i arrodonit a l'extrem, tres fileres de dents, llargs, esmolats pels costats i

amb poca forma de serra; és de color gris de pissarra per la part superior i blanc groguenc per la inferior; es cria a les mars d'aigües temperades dels dos hemisferis, viu una gran part de l'any en aigües profundes, si bé apareix sovint a la superfície i al llarg de les costes. Quan això s'esdevé formen moles d'un nombre tan gran que pot arribar a cobrir una extensió d'unes quantes milles; aquestes aparicions perjudiquen notablement la Indústria de la pesca perquè persegueixen i devoren les moles d'arengades, lluços, etc., i talla i destrueix les xarxes i els hams. Les seves espines se solien emprar com a armes i a Escòcia la seva carn se sol menjar un cop assecada. El fetge i la pell també són apreciats. Hom diu que els ous en estat de desenvolupament són molt saborosos així com també la carn del peixos petits, dels qual la femella en produeix fins una vintena.

Atesa aquesta abundància d'aquests peixos a les mars que freqüentaven els nostres navegants, ens inclinem a creure que el nom del vaixell fes referència a aquests esquals que es creuaven en les seves rutes.

111 – *Cenobita*, Pollacra, 1850

Aquí també ens trobem amb diverses possibilitats:

-Cenobita, monjo que viu en comunitat

-Cenobita, anacoreta que viu en una cal·la individual i observa la regla del silenci però viu, d'altra banda, en una comunitat.

-Zenobia, filla de Mitrídates, rei d'Armènia

-Zanòbia, reina de Palmira, s. IIII, que va estendre els seus dominis a Síria i Egipte.

Santa Cenòbia, màrtir. Germana de Sant Cenobi, bisbe d'Egea, a Cilícia, s'ocupava de servir el peregrins, els pobres i els malalts que solia tenir a casa seva el seu germà. El nom propi de Cenòbia es corrent escriure'l amb Z, Zenòbia, nom que igual que el seu diminutiu, Cenobita o Zenobita, és emprat amb freqüència a les Antilles.

Però en aquest cas també podem recórrer a la mitologia. Zenòbia era la deessa de la cacera entre els antics eslaus.

En ser aquest nom propi de països antillans, ens inclinem a creure s'imposà aquest nom a la nau recordant alguna Cenobita antillana.

(109) - **Ciro**, goleta, 1849, (canvia de nom pel de **Fortuna**)

Amb el nom d'aquesta nau se'ns presenten també alguns dubtes. Es tracta de recordar el noms d'alguns sants de la l'antiguitat amb aquest nom o de recordar les gestes d'alguns cabdills de l'antiga Pèrsia. Quant als primers cal recordar que el dia 8 de gener es commemora Sant Cir, abat de Cora, prop de Constantinobla; el 31 del mateix mes Sant Cir, metge grec, natural d'Alexandria i el 14 de juliol, Sant Cir, bisbe de Cartago. Quant als segons ens topem amb Cir el Gran, rei dels perses i amb Cir el Jove; el primer considerat com una de les figures més grans de la història, si bé immers en no poques contradiccions, guerrer i bon administrador i humanitari amb el seu poble; quant a Cir el Jove, fill de Darius II i de Parisatis, conegut per les seves desavinences i lluites amb el seu germà gran Artaxerxes a mans del qual va morir en un enfrontament bèl·lic, fets dels quals se'n parla en la Vida d'Artaxerxes de Plutarc i en els *Deu mil* de Xenofont.

Cir el Jove va morir als 24 anys. Els historiadors estan conformes en atribuir-li les més grans condicions de caràcter, però també una ambició fora de tota mesura.

Ens inclinem per creure que els armadors de la nau van voler recordar el príncep Cir el Jove, de Pèrsia.

(048) - **El Marinerito**, bergantí, 1932

(46) - **Estrodoro**, bergantí, 1832

Aquest nom tal com està escrit no es troba en cap enciclopèdia ni santoral, la qual cosa ens ha fet pensar que pot tractar-se d'un nom compost. De primer antuvi vam creure

que l'ortografia del nom no estigués equivocada i fos Astrodoro, contracció, potser en italià, d'Astro d'oro (astre d'or). Però en fer aquesta descomposició del mot cal pensar que així mateix existeix un altre mot, estro (estre en català) el significat del qual també tenia sentit seguit del qualificatiu d'or, tant si es tracta d'un compost italià com si és castellà. Ens trobem, doncs, davant de Estro d'oro o Estro de oro i en català Estre d'or.

El significat del mot estre és molt ampli: antull, capritx, desig, inspiració, numen, etc. Per tant el significat del nom del vaixell pot ser qualsevulla de les denominacions esmentades seguides de l'expressió d'or, segons es tracti, però, del zel de cicle sexual de les femelles o es refereixi als estímuls que senten els poetes i artistes en compondre les seves obres.

(93) – *Independiente*, bergantí, 1841

(044) - *La Carolina*, pailebot, 1832

(26) - *La Índia*, Pollacra, 1824

(040) - *Las dos hermanas*, bergantí-goleta, 1830

(076) - *León*, bergantí, 1837

Vegeu quin altre compromís. Lleó, el nom vulgar dels mamífers carnívors de la família dels fèlids, que pertanyen a l'espècie *Felis leo*. Animal que en l'antiguitat era considerat com el rei dels animals i a la vegada el més generós de tots, el qual simbolitzava amb la seva imatge la força, el poder, el domini, la monarquia i la majestat. Simbolitza també la vigilància en suposar que dormia amb els ulls oberts. Com emblema de la sobirania se'l sol representar recolzant una de les seves potes sobre els globus terrestre; aquest és el cas dels lleons del Congrés dels diputats a Madrid.

El lleó també simbolitza un dels quatre evangelistes, sant Marc, i un dels quatre grans doctors de l'Església d'occident, sant Geroni.

Lleó, una de les constel·lacions del Zodíac, quasi tota en l'hemisferi nord, signe astrològic de les persones que han nascut entre el 23 de juliol i el 23 de setembre.

¿Quina intencionalitat va ser la de l'armador Pau Domènech i Conill, el germà del nostre besavi, quan va batejar l'any 1837 el bergantí que Joaquim Ribas acabava de construir a la platja de Lloret? Ho deixem també a l'elecció del lector.

(032) - **Los Buenos Amigos**, quetx, 1825

(073) - **Napoleón**, Bergantí – goleta (101) – **Nuevo Torcuato**., pollacra, 1847

Ens costa capir que un armador català pogués haver posat el nom de Napoleó a un vaixell.

Ultra aquesta remota possibilitat, si és que en la família de l'armador no hi hagués cap membre amb el nom de Napoleó, nom que trobem en el santoral cristià, només tenim a l'abast recordar breument al màrtir Sant Napoleó.

Sant Napoleó junt amb Sant Sadurní van ser perseguits i martiritzats durant la persecució de Dioclecià i Maximià, en el segle III. El santoral cristià recorda Sant Napoleó el dia 15 d'agost.

(055) - **Marcial**, quetx, 1833

Marcial nom de l'escriptor llatí Marc Valeri Marcial, que va viure a Roma des de l'any 38 fins al 104 dC. Era originari de la ciutat de Bilbidis, propera a Calatayud, dintre, doncs, de la província romana Tarraconense. De jove es va traslladar a Romà on sembla que, fins i tot, va gaudir de la protecció de l'emperador Domicià.

Marcial se'l coneix sobretot per la seva literatura epigramàtica amb la qual va satiritzar la literatura del seu temps, a través de la qual sobresurt com un mestre de l'anàlisi psicològic. Les seves obres han estat traduïdes al català dins la col·lecció de la fundació Bernat Metge.

Però al costat de Marc Valeri Marcial trobem uns quants sants amb el mateix nom, les festivitats dels quals se celebren els dies 16 d'abril, 30 de juny, 22 d'agost, 28 de setembre i 13 d'octubre.

(114) - **Nueva Casimira**, corbeta, 1851, (canvia de nom pel de **Panadés**)

(054) – **Rápida**, pollacra-goleta, 1833 (després **Rápido Catalán**)

Manada construir pel capità Agustí Conill i Sala, l'any 1833, a la qual li, va canviar, poc abans de la seva mort, l'aparell de pollacra a bergantí i el seu nom primitiu pel de Rápido catalán , qui sap si per posar de relleu les bones condicions de navegabilitat, resultat d'una esmenada construcció del mestre d'aixa Sebastià Pujol.

(102) - **Recurso segundo**, bergantí, 1847

Com en casos semblants, el nom donat a aquest bergantí prevé de què n'existí anteriorment un altre del mateix armador amb el nom de Recurso. Aquest va ser construït en una drassana forastera per encàrrec de Josep Galñi i Maig i cedit al seu fill Joan B. Galí i Suris, el qual l'any 1847 mana construir el Recurso Segundo.

¿Quina degué la motivació que va induir als Galí a escollir el nom de Recurso per als seus vaixells?

Si en el dret administratiu "recurs" equival a demanda, instància, reclamació feta a una autoritat administrativa superior per tal de anul·lar o modificar un acte d'ordre superior que hom considera perjudicial al qui actua un recurs, o, en el cas del dret processal, és el mitjà que la llei atorga a les parts en tota mena de judici, per tal de demanar l'esmena d'una resolució judicial o un examen d'una causa, bé podia haver-se donat la circumstància que els Galí s'haguessin trobat involucrat en algun recurs que afectés a la família o, qui sap, si un recurs que afectés a la cosa pública com els que en més d'una ocasió es donaven.

(012) – **Pastora**, pollacra, 1815

(102) – **Recurso Segundo**, bergantí, 1847

Com en casos semblants, el nom donat a aquest bergantí prevé de què n'existí anteriorment un altre del mateix armador amb el nom de Recurso. Aquest va ser construït en una drassana forastera per encàrrec de Josep Galí i Maig i cedit al seu fill Joan B. Galí i Suris, el qual l'any 1847 mana construir el Recurso Segundo.

¿Quina degué la motivació que va induir als Galí a escollir el nom de Recurso per als seus vaixells?

Si en el dret administratiu "recurs" equival a demanda, instància, reclamació feta a una autoritat administrativa superior per tal de anul·lar o modificar un acte d'ordre superior que hom considera perjudicial al qui actua un recurs, o, en el cas del dret processal, és el mitjà que la llei atorga a les parts en tota mena de judici, per tal de demanar l'esmena d'una resolució judicial o un examen d'una causa, bé podia haver-se donat la circumstància que els Galí s'haguessin trobat involucrat en algun recurs que afectés a la família o, qui sap, si un recurs que afectés a la cosa pública com els que en més d'una ocasió es donaven.

(099) - **Trinitària**, pollacra, 1846

Aquest nom, posat a una de les naus eixida de les drassanes de Lloret, es refereix amb tota seguretat, com tot seguit veurem, a l'orde Trinitària o de la Santíssima Trinitat de la Redempció de Captius, fundat per Joan de Mata i Feliu de Valois, la finalitat del qual era la redempció de captius cristians caiguts en poder de moros.

El nostre supòsit ve avalat pel que s'ha escrit sobre el que van ser les dues últimes campanyes portades a terme per a la redempció de captius, entre els anys 1768 i 1769, la primera, i l'any 1779, l'última.

La primera va tenir lloc entre l'octubre de 1768 i el gener de 1769 per especial ordre del rei Carles III. En total es llibertaren 1402 captius, uns a través de canvis de captius sarraïns per captius cristians i altres mitjançant la compra de la seva llibertat. El rei va

contribuir amb 1.090 moros esclaus que van ser bescanviats a raó de dos cristians per de un moro. La resta, fins a la totalitat dels 1402, mitjançant, com s'ha dit, d'alliberaments amb diners. Ultra la participació del rei amb els 1.090 moros esclaus, hi van contribuir l'orde de la Mercè amb 457.024 pesos, el de la Trinitat calçada amb 91.000 pesos, el de la Trinitat descalça amb 110.650 pesos i l'orde tercer de Sant Francesc amb 80.820 pesos.

La segona campanya a què ens hem referit, que com hem dit sembla va ser l'última, se situa dintre de l'any 1779 en què, amb la col·laboració de les ordes de la Mercè i de la Trinitat, es redimiren 78 captius de Tunísia i Alger.

Sembla doncs evident que els parçoners d'aquesta nau construïda a Lloret, van voler recordar una de les ordes dedicades a la alliberament de germans captius.

(075) - **Unión**, pollacra, 1837

En el cas d'aquesta nau es fa ben difícil treure l'entrellat del perquè del seu nom. Ens ha semblat el més adient recórrer a buscar alguns fets històrics que ens apropin a la finalitat buscada. Hem trobat els següents:

- Comte de "La Unión", capità general de Catalunya posat al front de les forces espanyoles durant l'últim període de la Guerra Gran contra França els anys 1793 a 1795, que morí en la derrota de Mont-roig, quan intentava defensar Figueres.

- Guerra de la Unió (1347-48). Conflicte que afectà a València i a Aragó.

-La Unión, província de Filipines a l'illa de Luzón. Ciutat de Múrcia. Capital d'un departament de El Salvador.

-Duque de la Unión. Títol del regne creat l'any 1847 a favor del general Miguel Tacón y Rosique, marquès de la Unión de Bayamo (Cuba).

El que el vaixell portí exclusivament el nom de Unión, sense l'article, acaba de dificultar el nostre treball.

(116) - **Vencejo**, goleta, 1851, (canvia dues vagades de nom: *Casualidad* i *Engracia*)

Surt d'estepa amb aquest nom, l'any 1851, d'armadors no lloretencs.

Sabem que en català correspon a l'ocell conegut per falcia o falciot, ocell que ens és ben familiar cada primavera pel seu vol ràpid i impetuós. Però el significat del nom que pogué ser el motiu de prendre'l pel vaixell ens el dona, potser amb més precisió, el mot anglès pel que es coneix aquest ocell, "swift", el qual podem traduir per veloç, rabent, afuat.

Sembla, doncs, que pot ser escaient aquest nom per a un vaixell, si se li volen remarcar unes de les seves qualitats marineres, la velocitat.

Quan l'any 1854 el lloretenc: Joan B. Rissech es converteix amb el parçoner majoritari canvia el seu nom pel d'Engracia , tal vegada el nom d'algun parent de Rissech o a l'altre soci Serra i Parladé, de Barcelona.

A mode de corol·lari podríem afegir els noms del vaixells no construïts a Lloret però amb parçoners o capitans lloretencs. *Antoñita, Agustín, Salvador, Antonieta, Draka, Joven Francisco, Urbana, San José, La Mataró, Jaruco, Resolución, Angela, Pepita, Jaime Cibils. Eugenia, Bienvenida, Sebastián Gumá, Neptuto, Conceller, Dos Hermanos, Lloret de Mar, Mercedes, Santa Clara, Venacio, Teresa, Humberto, Josefita, Antonia Pujol, Josefa Mateu i Joaquin Pujol.*

Bibliografia

- AAW, La leyenda de Oro ,Sociedad Editorial La Maravilla, Barcelona 1864.
AMICH, Julian, Diccionario Marítimo ,Ed. Juventud, Barcelona, 1856.
BURDEUS, Amadeo, Una dama barcelonesa del ochocientos. La sierva de Dios Doña Dorotea de Chopitea , Libreria Salesiana, Barcelona.
GARI I SAUMELL, Fr. José Antonio, La orden redentora de la Merced , imp. herederos de vda, Pla, Barcelona, 1873.
GRACIA MARTIN, Manuel (Catalana de Gas) L'Hospital de San Pau
CUYAS, Arturo y Antonio, Gran diccionario Cuyàs ,Ed. Hymasa. Barcelona, 1968.
HERALD, Earl S.. El mundo de la naturaleza. Los peces Ed. Seix Barral. S.A.. Barcelona, 1968.
HOMER, La Illada, Traducció poètica de Miquel Peix. Ed. Alpha, Barcelona, 1978.
MARTINEZ HIDALGO, José Ma., El romance de la Bella Aurora", La Vanguardia, 15 abril 1951.

VILA I GALÍ Agustí Ma. "Una dama de Borinquen", Lloret Gaceta, núm. 636, de 01.04.1996.

--- El nom de les nostres naus", Lloret Gaceta ,núm. 487, de 15,03.1989.

--- La marina mercant de Lloret de Mar . Ajuntament de Lloret de Mar, 1992.

---La Roca de Xeix 9 ,Ajuntament del Masnou, 1995.